

Praha: 9. 4. 2024
Číslo jednací: 147417/2023/KUSK
Spisová značka: SZ_147417/2023/KUSK/8
Vyřizuje: Mgr. Pavel Sýkora l. 932
Značka: OŽP/Sy

OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY č. 1/2024

Krajský úřad Středočeského kraje jako příslušný orgán ochrany přírody (dále též jen „OOP“) podle ustanovení § 77a odst. 4 písm. i) a k) a ustanovení § 77a odst. 5 písm. d) a o) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), v souladu s ustanovením § 171 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“)

I.

povoluje podle ustanovení § 56 odst. 1 a odst. 2 písm. a), b) a c) zákona v zájmu ochrany volně žijících živočichů, v zájmu prevence závažných škod zejména na dobytku a ostatních typech majetku a v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti, výjimku ze základních podmínek ochrany dle § 50 odst. 1 a 2 zákona jedinců zvláště chráněného vlka obecného (*Canis lupus*) zařazeného dle § 14 odst. 2 vyhlášky Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb. a přílohy č. III této vyhlášky do kategorie kriticky ohrožený, konkrétně výjimku ze zákazu rušit, chytat a nebo usmrcovat jedince vlka obecného, kteří budou vyhodnoceni podle kritérií Pohotovostního plánu pro řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného (schváleného deklarací Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství č.j. MZP/2023/630/1108 ze dne 5.5.2023 a publikovaného ve Věstníku MŽP, srpen 2023, částka 7, dále jen „Pohotovostní plán“) jako problematičtí (tedy od stupně II. závažnosti situace výše ve smyslu tabulky č. 1 Pohotovostního plánu), a dále výjimku ze zákazů držet nebo dopravovat jedince odchycené nebo usmrcené na základě této výjimky.

Podmínky uplatňování výjimky

Postup dle Pohotovostního plánu lze uplatnit v případě problematických jedinců vlka obecného pouze za těchto podmínek:

- 1) **vyhodnocení příčin a okolností chování daného jedince či jedinců** provedené Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR (dále jen „AOPK ČR“) prokázalo, že se jedná o chování klasifikované v II. a III. stupni závažnosti situace podle Pohotovostního plánu a Pohotovostní štáb ustavený dle čl. 4.3 Pohotovostního plánu stanovil v zápisu ze svého jednání konkrétní opatření a postup adekvátní dané situaci (chování jedince/jedinců vlka obecného),
- 2) jsou **uplatňována pouze opatření a postup stanovený Pohotovostním štábem** (zápisem z jeho jednání), a to, s ohledem na podmínku neexistence jiného uspokojivého řešení ve smyslu § 56 odst.1 zákona, **vždy od mírnějších** (posílení preventivních opatření dle čl. 5.3 Pohotovostního plánu, plašení aj. averzivní podmiňování dle čl. 5.4 Pohotovostního plánu) až po případné odstranění jedince z populace,
- 3) v případě jedince, jehož chování bude klasifikované ve II. a III. stupni závažnosti situace, resp. případů, kdy to je s ohledem na závažnost a naléhavost možné a potřebné, bude zajištěn **intenzivní monitoring, resp. sledování a sběr informací** za účelem stanovení příčin a způsobu řešení smělého, problematického či kritického chování vlka (ve smyslu čl. 5. 1 Pohotovostního plánu); jako součást monitoringu je možné provést odchyt jedinců a instalaci telemetrického sledovacího zařízení,
- 4) v případě jedince, jehož chování bude klasifikované ve II. a III. stupni závažnosti situace, bude zajištěno **averzivní podmiňování** (systematické plašení), pokud to Pohotovostní štáb stanoví jako adekvátní opatření s ohledem na podmínku neexistence jiného uspokojivého řešení (podle podmínky č. 2) k odvrácení či omezení smělého, problematického či kritického chování konkrétního jedince/jedinců vlka obecného,
- 5) v případě jedince, jehož chování bude vyhodnoceno dle podmínky č. 1 ve III. stupni závažnosti situace **jako kritické** (ve smyslu tabulky č. 1 Pohotovostního plánu) nebo v případě, kdy je na základě vyhodnocení dle podmínky č. 1 zřejmé, že jedinec **opakovaně překonává** řádně provedená a funkční preventivní opatření k zabezpečení hospodářských zvířat doporučená *Standardem na ochranu hospodářských zvířat před útoky velkých šelem¹*, a je **Pohotovostním štábem, formou zápisu z jednání, potvrzeno, že neexistuje jiné uspokojivé řešení**, bude v návaznosti na splnění podmínky č. 2 **zajištěno odstranění jedince z populace**; odstraněn z populace může být pouze jedinec

¹ Standard AOPK ČR: Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem, SPPK E 02 006

či jedinci prokazatelně spojení s řešeným problematickým chováním - dle situace se může jednat o konkrétního jedince nebo více členů smečky, pokud problematické způsoby chování přejali a nebo takové chování přetrvává,

- 6) Pohotovostní štáb projedná **způsob provádění** monitoringu, averzivního podmiňování anebo odstranění jedince či jedinců z populace dle podmínek č. 3 až 5 a ve spolupráci s dotčenými subjekty, kteří se na jejich provádění budou podílet (uživateli honiteb, příslušnými odborníky aj.) upřesní kdo a jak postup zajistí; způsob, podmínky a upřesnění organizačního zajištění Pohotovostní štáb uvede v zápise ze svého jednání,
- 7) při **odchytu** (pro účely definované v podmínce č. 3 nebo 5) budou použity pouze metody s využitím živochytných odchyťových zařízení (živochytný sklopec nebo zařízení soft catch trap a Belisle foot snare použitelná pro odchyt vlka v souladu s vyjádřením Evropské komise (*Ref. Ares (2018)1412230 - 14/03/2018*) k Nařízení Rady (EHS) č. 3254/91, případně další metody pro bezpečný a šetrný odchyt živých jedinců adekvátně k dané situaci) při dodržení dalších povinností stanovených zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů,
- 8) při **použití odchyťových** zařízení bude technicky zajištěno sledování jejich aktivace a osoby pověřené Pohotovostním štábem k realizaci odchytu budou v **pohotovosti** tak, aby zajistili dojezd k odchycenému jedinci v co nejkratším termínu s ohledem na zajištění welfare odchycených jedinců,
- 9) usmrcení jedince (při odstranění jedince z populace podle podmínky č. 5) lze provést **pouze střelnou zbraní** a v souladu s dalšími podmínkami zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti. Pokud jde o podmínky způsoby lovu, je s ohledem na okolnosti, pokud to následné rozhodnutí dle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti umožní, možné provedení odlovu jedince také v noci, s pomocí noktovizoru i usmrcení v odchyťových zařízeních. Usmrcení jedince je možné rovněž **po odchytu injekčně** za použití veterinárních preparátů,
- 10) provedení odchytu či usmrcení bude tím, kdo jej provedl, zdokumentováno (zaznamenání místa a času, fotodokumentace, případně zaznamenání tělesných údajů jedince) a telefonicky nebo jinou vhodnou formou bude provedení **bezodkladně oznámeno předsedovi Pohotovostního štábu a OOP**; pořízená dokumentace bude následně předsedovi Pohotovostního štábu a OOP zaslána v co nejkratším termínu prostřednictvím elektronické pošty nebo datových schránek,
- 11) po nezbytnou dobu bude zajištěno **uchování celého neporušeného jedince** za účelem jeho prohlídky a získání údajů a vzorků k dalšímu využití v zájmu

ochrany druhu. Místo uložení kadáveru a způsob jeho přepravy dohodne Pohotovostní štáb a uvede v zápise ze svého jednání. Usmrceného jedince nebo jeho části může **dopravovat pouze osoba, která usmrcení provedla nebo osoba, kterou určí Pohotovostní štáb** v zápise ze svého jednání. O dalším využití usmrceného jedince a povolení držení a dalšího nakládání s ním bude rozhodnuto v rámci samostatného řízení dle § 56 zákona,

- 12) OOP a AOPK ČR bude Pohotovostním štábem každoročně k 31. 1. předložena **písemná zpráva o činnostech provedených podle této výjimky** za uplynulý kalendářní rok, která bude obsahovat také zhodnocení realizovaných činností ve vztahu k řešené situaci. Reportingovou povinnost dle § 56 odst. 7 zákona zajistí OOP.

II.

stanoví podle ustanovení § 5 odst. 6 zákona opatření k regulaci (odstranění) kříženců vlka obecného a psa, za těchto podmínek:

- 1) v případě podezření na přítomnost **křížence vlka obecného a psa** AOPK ČR zajistí vyhodnocení, zda konkrétní jedinec je křížencem vlka obecného a psa (tj. zda se ve smyslu Pohotovostního plánu jedná o jedince, u něhož je křížení zjevné nebo je možné jej identifikovat jako křížence v 1. generaci na základě genetických analýz) a Pohotovostní štáb ustavený dle čl. 4.3 Pohotovostního plánu následně **stanoví v zápisu ze svého jednání konkrétní opatření k odstranění křížence z přírody** adekvátní dané situaci, včetně postupu a organizačního zajištění jejich provedení obdobně dle podmínky č. I.6 tohoto opatření obecné povahy; **uplatňována budou pouze opatření a postup stanovený Pohotovostním štábem** (zápisem z jeho jednání),
- 2) v **případě odchyту** (pro účely případného potvrzení křížence dle podmínky č. 1 nebo odstranění křížence z přírody) budou použity metody a postup dle bodu I. 7 a 8,
- 3) usmrcení jedince křížence vlka a psa identifikovaného v souladu s podmínkou č. 1 lze provést **pouze střelnou zbraní** a v souladu s dalšími podmínkami zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti. Usmrcení jedince je možné i **po odchyту injekčně** za použití veterinárních preparátů,
- 4) **provedení odchyту či usmrcení** bude tím, kdo jej provedl, zdokumentováno (zaznamenání místa a času, fotodokumentace, případně zaznamenání tělesných údajů jedince) a telefonicky nebo jinou vhodnou formou bude provedení **bezodkladně oznámeno předsedovi Pohotovostního štábu a OOP**; pořizovaná dokumentace bude následně předsedovi Pohotovostního štábu a OOP zaslána

v co nejkratším termínu prostřednictvím elektronické pošty nebo datových schránek,

- 5) po nezbytnou dobu bude zajištěno **uchování celého neporušeného jedince** za účelem jeho prohlídky a získání údajů a vzorků k dalšímu využití v zájmu ochrany druhu. Místo, způsob uložení kadáveru, způsob jeho přepravy a další nakládání s ním určí Pohotovostní štáb a bude uvedeno v zápise z jeho jednání.

III.

povoluje podle ustanovení § 43 odst. 1 zákona výjimku ze základních podmínek ochrany v přírodních rezervacích (PR) stanovených dle ust. § 34 zákona, konkrétně ze zákazu odchyvat živočichy a měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany přírodní rezervace dle ust. § 34 odst. 1, písm. e) a f) zákona a vydává souhlas k činnostem omezeným dle bližších podmínek ochrany zvláště chráněných území dle ust. § 44 odst. 4 zákona, které limitují realizaci tohoto opatření obecné povahy. Povolená výjimka a vydaný souhlas jsou striktně vázány na provádění nezbytných opatření stanovených podle bodu I. a II. tohoto opatření obecné povahy, s tím, že při provádění opatření, zejména při vstupu či vjezdu do území a umístování odchyťových zařízení je nezbytné vždy omezit zásahy do přírodního prostředí na nejnutnější míru a postupovat tak, aby nedošlo k ohrožení nebo poškození předmětu ochrany zvláště chráněného území; Pohotovostní štáb stanoví v zápise ze svého jednání společně s podrobnostmi provedení dle podmínky I.6 a II.1 také případné podmínky provádění opatření ve zvláště chráněném území a dle těchto podmínek je v souladu s bodem I.1 tohoto opatření obecné povahy nezbytné postupovat.

Toto opatření obecné povahy se vztahuje na území správního obvodu OOP.

Opatření obecné povahy je platné do **31. 12. 2033**.

Odůvodnění

Krajský úřad jako příslušný orgán ochrany přírody podle ustanovení § 77a odst. 4 písm. i) a k) a odst. 5 písm. d) a o) zákona přistoupil k vydání tohoto opatření obecné povahy, kterým se **povoluje výjimka dle § 56 zákona ze základních podmínek ochrany jedinců druhu vlk obecný**, jako zvláště chráněného druhu dle § 48 zákona a § 14 odst. 2 vyhlášky č. 395/1992 Sb. v kategorii kriticky ohrožený, **pro řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného, současně stanoví opatření k regulaci (odstranění) případných kříženců vlka obecného a**

psa dle § 5 odst. 6 zákona, pokud by byl výskyt křížence v přírodě zjištěn a současně povoluje **výjimku podle ustanovení § 43 odst. 1 zákona ze základních podmínek ochrany v přírodních rezervacích (PR) stanovených dle ust. § 34 zákona, konkrétně ze zákazu odchyťovat živočichy a měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany přírodní rezervace dle ust. § 34 odst. 1, písm. e) a f) zákona a vydává souhlas k činnostem omezeným dle bližších podmínek ochrany zvláště chráněných území dle ust. § 44 odst. 4 zákona, které limitují realizaci tohoto opatření obecné povahy pro účely řešení uvedených situací při výskytu problematických jedinců vlka či regulaci (odstranění) křížence.**

Vlk obecný byl v minulosti na území ČR i v řadě dalších Evropských zemí prakticky vyhuben. Životaschopná populace se zachovala mj. v oblasti Karpat (na Slovensku a v dalších zemích) odkud se začali vlci v 90. letech minulého století v omezené míře šířit zpět na území ČR (do oblasti Beskyd). Po r. 2000 došlo k rozvoji tzv. středoevropské nížinné populace vlka v oblasti západního Polska a sousedních oblastí Německa (Lužice). V posledních letech se vlci začali z okolních zemí šířit na území ČR ve větší míře a **dochází ke vzniku trvalého osídlení a ustálení vlčích teritorií na našem území.** Aktuálně je vlkem osídleno celé pohraničí ČR (vyjma jižní Moravy - viz mapové podklady AOPK ČR) a zejména mladé dispergující jedince je možné zaznamenat i na ostatním území ČR. Vlk se tedy jako vrcholový predátor postupně stává opět **přírozenou složkou našich ekosystémů.** Nicméně v případě nedostatečné prevence jsou vlci schopni začít využívat i snadno dostupné, avšak zcela nežádoucí zdroje potravy (nedostatečně zabezpečená stáda hospodářských zvířat, živočišné odpady v okolí sídel, volně pobíhající psy a podobně), a to může vést v důsledku až k **narušení přirozených vzorců chování, postupnému naučení překonávání preventivních opatření a ekonomicky závažným škodám na hospodářských zvířatech, případně silné habituaci a následně i nárůstu bezpečnostních rizik pro obyvatele.** Na takové chování je pak nezbytné nahlížet jako na „**problematické**“ a řešit jej, přičemž mohou nastávat i situace, v nichž je nezbytné postupovat bezodkladně nebo včas použít vhodná opatření k prevenci či omezení vzniku nevhodného chování jedinců vlka. Naléhavost včasného řešení takových situací je umocněna skutečností, že s ohledem na sociální chování vlků, může docházet k předání, resp. učení nevhodných návyků u dalších jedinců, případně až v rámci celé smečky. K problematickému chování může docházet také v případě jednotlivých jedinců, jež z důvodu zdravotních omezení nebo jiného handicapu nejsou schopni získávat přirozeně potravu a začnou využívat např. zmíněné dostupné živočišné odpady v okolí sídel, s čímž pak opět souvisí možná bezpečnostní rizika. Rizikové z hlediska nežádoucího či problematického chování a současně i z hlediska ochrany genofondu populace vlka jsou rovněž případy **křížení mezi vlky a psy** (přičemž za křížence je na místě považovat jedince, u něhož je křížení zjevné nebo je možné je

identifikovat jako křížence v 1. generaci na základě genetických analýz). Problematické chování konkrétních jedinců vlka může mít **různý charakter, intenzitu i příčiny**, a je proto nezbytné vyhodnocení takového chování a přijetí **opatření adekvátních jeho důvodům a hrozícím rizikům** – od odstranění nevhodných podnětů a zamezení vznikajícího problematického chování prostřednictvím prevence, přes využití averzivního podmiňování až po okamžitou reakci v případě bezprostředního ohrožení zdraví osob nebo odstranění kříženců z populace. Ve všech případech je nezbytné, aby subjekty provádějící opatření přijímaná v rámci řešení problematického, kritického či ohrožujícího chování vlka (tedy zejména provádějící odchyt, případně usmrcení) postupovaly v souladu s platnými právními předpisy.

Vlk obecný, jako druh, který byl v minulosti v řadě zemí EU téměř vyhuben, je směrnicí Rady 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, **zařazen mezi druhy vyžadující tzv. přísnou ochranu** ve smyslu čl. 12 směrnice. Současně vlk patří mezi druhy, u nichž směrnice vyžaduje zajištění ochrany vhodných území v rámci soustavy Natura 2000, což je v ČR zajištěno pouze v rámci EVL Beskydy, jako území, kde se vlk v době přistoupení k EU vyskytoval. V rámci zákona a vyhlášky č. 395/1992 Sb., je vlk, i v návaznosti na uvedenou ochranu v rámci EU, **zařazen mezi zvláště chráněné druhy** v kategorii kriticky ohrožený. Zákon stanovuje v § 50 odst. 1 a 2 zákona k ochraně zvláště chráněných druhů živočichů základní podmínky ochrany, které zahrnují zákaz škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje těchto živočichů (jednotlivých jedinců), zejména je usmrcovat, zraňovat, chytat, rušit a také zákazy jedince zvláště chráněného druhu držet a dopravovat (a to, s ohledem na § 48 odst. 4 zákona, včetně mrtvých jedinců či jejich částí). **Ustanovení § 56 zákona zakládá možnost povolení výjimky z těchto zákazů a stanovuje podmínky a důvody, za nichž je možné povolení vydat.** Výjimku je konkrétně možné povolit v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody a jedná-li se o druh chráněný současně podle práva EU (jako je tomu u vlka) současně za předpokladu, že neexistuje jiné uspokojivé řešení, povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany a jedná se o jeden z důvodů uvedených v § 56 odst. 2 zákona. Mezi tyto důvody, resp. zájmy, mj. patří zájem veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti, prevence závažných škod, zejména na úrodě, dobytku, lesích, rybolovu, vodách a ostatních typech majetku a také zájem ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a ochrany přírodních stanovišť (přičemž v tomto případě může jít i o zájem ochrany druhu, který je předmětem řízení o povolení výjimky). **Týká-li se výjimka blíže neurčeného okruhu osob** může ji orgán ochrany přírody povolit při splnění stanovených podmínek též **opatřením obecné povahy** dle § 171 a násl. správního řádu. Zákon dále

umožňuje **dle § 5 odst. 6 stanovit opatření k regulaci křížence** (omezení jeho výskytu nebo odstranění z přírody), a to rozhodnutím nebo též opatřením obecné povahy.

V souvislosti s prováděním opatření nezbytných k řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka a nebo odstraněním křížence mohou být dotčeny také zákazy a omezení dané zákonem **ve zvláště chráněných územích**. Jedná se např. o potřebu transportu zařízení ke sledování či odchytu problematických jedinců či kříženců, jejich kontrolu a obsluhu a nebo provádění samotného odchytu či odstranění jedinců z populace a s tím spojenou potřebu (v nezbytném rozsahu) vjezdu vozidel, vstupu osob (*a zákaz provádět odchyt živočichů v PR mimo povoleného výkonu práva myslivosti, tj. např. při odchytu křížence „nemysliveckým“ způsobem apod.* Nezbytná opatření je tak možné provádět pouze na základě povolení výjimky dle § 43 odst. 1 zákona a stejně tak je případně nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody dle § 44 odst. 4 zákona, pokud by mohlo dojít k porušení bližších ochranných podmínek maloplošného zvláště chráněného území stanovených v jeho vyhlášovacím dokumentaci. V obou případech zákon umožňuje povolení výjimky či vydání souhlasu rovněž formou opatření obecné povahy.

Vlk je zároveň zákonem č. 449/2004 Sb., o myslivosti, řazen mezi druhy zvěře, které (s ohledem na jejich ochranu) **nelze obhospodařovat lovem**, nebyla-li k jejich lovu povolena výjimka podle předpisů na ochranu přírody. V souvislosti se zařazením vlka mezi zvěř je tak v návaznosti na povolení výjimky dle § 56 zákona nezbytné při provádění odchytu a lovu postupovat také podle podmínek stanovených zákonem o myslivosti. Zajištěny musí být rovněž podmínky stanovené zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, a dalšími předpisy.

Jako metodický a koncepční dokument, jehož dlouhodobým cílem je přispět k zajištění příznivého stavu druhu v souladu s požadavky Směrnice Rady č. 92/43/EHS a současně k socioekonomické přijatelnosti výskytu populace vlka v ČR přijalo Ministerstvo životního prostředí (dále „MŽP“) v r. 2020 **Program péče o vlka obecného**. V návaznosti na to připravilo MŽP ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství (dále „MZe“) za účelem omezení habituace vlků, zajištění bezpečnosti lidí a prevence závažných škod v důsledku problematického chování jedinců vlka **Pohotovostní plán pro řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného** (dále jen „Pohotovostní plán“), který dne 5. 5. 2023 MŽP a Mze jako ústřední orgány státní správy ochrany přírody i myslivosti společně schválili. Pohotovostní plán byl zveřejněn ve Věstníku MŽP (srpen 2023, částka 7). Pohotovostní plán stanoví pravidla pro flexibilní a transparentní řešení situací výskytu jedinců vlka obecného s doloženým problematickým (nebezpečným) chováním. Součástí Pohotovostního plánu je specifikace právních podmínek, věcná kategorizace

chování vlka od přirozeného až po problematické, a především stanovení postupu pro řešení situací, kdy vlk vykazuje chování smělé, nebojácné až kritické, s cílem tyto situace řešit, a to včetně případného odstranění problematického jedince či jedinců. Pohotovostní plán proto stanovuje předpoklad vydání nezbytných povolení (výjimky dle § 56 zákona, stanovení opatření k regulaci kříženců dle § 5 odst. 6 zákona, výjimky a souhlasu dle § 43 a 44 zákona a také rozhodnutí dle § 39 a 41, případně i § 45 odst. 2 zákona o myslivosti) tak, aby bylo možné v případě potřeby bezodkladně aplikovat nezbytná opatření. Současně však Pohotovostní plán zakládá roli tzv. **Pohotovostního štábu**, který by měl garantovat potřebnou transparentnost a odbornost postupu v jednotlivých případech. Pohotovostní štáb na základě vyhodnocení příčin a závažnosti chování, které provede AOPK ČR, stanoví, jaká opatření se konkrétně uplatní a jak budou (po organizační apod. stránce) realizována, přičemž zajistí, aby při uplatnění opatření byla odpovídajícím způsobem zohledněna podmínka neexistence jiného uspokojivého řešení (aby opatření byla volena adekvátně k situaci od mírnějších po ta závažnější) a současně byly zohledněny další podmínky stanovené právními předpisy. Pohotovostní štáb je proto složen ze zástupců AOPK ČR, zástupců příslušných krajských úřadů a/nebo správ národních parků, jako příslušných orgánů ochrany přírody a myslivosti, Policie ČR, Krajské veterinární správy Státní veterinární správy, Českomoravské myslivecké jednoty a podle místa výskytu problematického jedince, se do činnosti Pohotovostního štábu (a realizace opatření) zapojí zástupce (starosta) dotčené obce či obcí, uživatelé honiteb, zástupce poškozených chovatelů hospodářských zvířat a dle potřeby odborníci spolupracující na realizaci opatření a poradenství ohledně dostupných technik a zkušeností. Aktivování Pohotovostního štábu podle Pohotovostního plánu předchází sběr všech dostupných informací o potenciálně problematickém chování vlků realizovaném AOPK ČR a jeho vyhodnocení dle závažnosti definované tabulkou č.1 Pohotovostního plánu. Pohotovostní štáb je aktivován od hodnocení situace stupněm závažnosti II. a vyšším. Pohotovostní štáb pak pod vedením předsedy rozpracuje plán opatření pro konkrétní situaci a konkrétní problematické jedince a zajistí ve spolupráci s relevantními orgány a subjekty (uživateli honiteb, policií, odborníky aj.) realizaci nezbytných opatření v souladu s legislativními požadavky.

Toto opatření obecné povahy tak v souladu s Pohotovostním plánem a v návaznosti na výše uvedené povoluje pro nezbytné případy řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného výjimku podle ustanovení § 56 odst. 1 a odst. 2 písm. a), b) a c) zákona ze zákazů stanovených § 50 odst. 2 zákona, konkrétně ze zákazu rušit, chytat a nebo usmrcovat jedince vlka obecného a ze zákazů držet nebo dopravovat odchycené nebo usmrcené jedince (na něž se ochrana vztahuje dle § 48 odst. 4 zákona), stanovuje opatření k regulaci (odstranění) případných kříženců vlka a psa podle § 5 odst. 6 zákona a současně povoluje pro účely provádění nezbytných

opatření k řešení situace při výskytu problematického jedince vlka či odstranění křížence výjimku **podle ustanovení § 43 odst. 1 zákona ze základních podmínek ochrany v přírodních rezervacích (PR) stanovených dle ust. § 34 zákona, konkrétně ze zákazu odchyťovat živočichy a měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany přírodní rezervace dle ust. § 34 odst. 1, písm. e) a f) zákona a vydává souhlas k činnostem omezeným dle bližších podmínek ochrany zvláště chráněných území dle ust. § 44 odst. 4 zákona, které limitují realizaci tohoto opatření obecné povahy.** Vzhledem k tomu, že postup v případě výskytu problematického jedince vlka či křížence bude vyžadovat zapojení více různých subjektů, jak pracovníků AOPK ČR a odborníků při monitoringu dle čl. 5.1 Pohotovostního plánu, tak dalších osob, zejména uživatelů honiteb dle místa výskytu při naplňování dalších opatření, a konkrétní výčet všech dotčených osob není předem znám, je naplněna podmínka zákona a správního řádu pro využití formy opatření obecné povahy ve smyslu § 171 a násl. správního řádu.

Důvodem povolení výjimky je zajištění podmínek pro řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného, zejména v případech, kdy by docházelo k ohrožení bezpečnosti a zdraví osob, tj. v případech ve smyslu § 56 odst. 2 písm. c) zákona. Současně jsou za problematické chování podle Pohotovostního plánu (tabulky č. 1) považovány i ty případy, kdy by docházelo ke škodám na hospodářských zvířatech při opakovaném překonávání řádně provedených a funkčních preventivních opatření k zabezpečení hospodářských zvířat (provedených v souladu se *Standardem na ochranu hospodářských zvířat před útoky velkých šelem*²) a řešení takových případů je možné považovat za zájem prevence závažných škod ve smyslu § 56 odst. 2 písm. b) zákona. Včasné a adekvátní řešení problematického chování jedinců vlka je však i prevencí případného rozšíření takového způsobu chování, učení se ze strany dalších jedinců v rámci smečky, a je tedy také součástí ochrany druhu ve smyslu § 56 odst. 2 písm. a) zákona. Stejně tak se tento důvod, resp. zájem ochrany samotných potenciálně problematických jedinců či ostatních členů smečky uplatní, pokud jde o nezbytný monitoring a určení příčin a okolností chování, při němž může být nezbytný odchyt jedince - takový monitoring umožňuje následně stanovit adekvátní opatření a zacílit je skutečně jen na jedince spojené s problematickým chováním. Povolení výjimky je tak s ohledem na uvedené také v zájmu ochrany přírody ve smyslu § 56 odst. 1 zákona a zejména zajištění bezpečnosti a zdraví osob je současně jednoznačně jiným převažujícím veřejným zájmem ve smyslu tohoto ustanovení (a to i vzhledem ke skutečnosti, že přítomnost jedince z problematickým chováním, zejména pokud jde o chování v nejvyšších stupních závažnosti, není žádoucí ani z hlediska ochrany ostatních jedinců a druhu jako celku a intenzita zájmu ochrany daného jedince je tím tedy snížena).

² Standard AOPK ČR: Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem, SPPK E 02 006

Povolení výjimky stanovené tímto opatřením obecné povahy se v souladu s Pohotovostním plánem týká pouze problematických jedinců vlka, přičemž celý postup by měl vést pokud možno k identifikaci konkrétních problematických jedinců a volbě řešení, které bude adekvátní dané situaci. Případné odstranění jednotlivých jedinců s atypickým chováním z volně žijící populace nepovede k negativnímu ovlivnění zachování či dosahování příznivého stavu druhu v ČR ve smyslu podmínky stanovení § 56 odst. 1 zákona, neboť jejich zapojení do rozmnožování a působení v populaci není žádoucí s ohledem na riziko přenosu nežádoucích vzorců chování a jejich eliminace naopak přispěje k dosažení či následně udržení příznivého stavu (v kontextu společenské udržitelnosti). Uplatnění postupu podle tohoto opatření obecné povahy, zejména pokud jde o odstranění jedince z populace, se předpokládá jako výjimečné, pouze v nezbytných, nejzávažnějších případech (ve smyslu tabulky č. 1 Pohotovostního plánu) a nedojde tedy k významnému ovlivnění početnosti druhu ani narušení dalších charakteristik rozhodných pro hodnocení stavu druhu.

Povolení výjimky formou opatření obecné povahy má v daném případě preventivní charakter, má umožnit adekvátní a včasné řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného (které by v případě řešení povolení individuálními správními akty, v každém jednotlivém případě, nebylo možné s ohledem na správní lhůty apod. zajistit) a s ohledem na to je podmínka neexistence jiného upokojivého řešení stanovená § 56 odst. 1 zákona zohledněna jak v rozsahu povolovaných zásahů a jejich podmínek, tak je současně stanovena jako základní princip pro postup Pohotovostního štábu a stanovení konkrétních opatření z jeho strany adekvátně k řešené situaci. Povolení výjimky se týká celé škály situací, které mohou s (potenciálně) problematickým chováním jedinců vlka souviset a také tedy celého komplexu možných řešení, kdy ale bude po vyhodnocení situace, včetně zajištění případného intenzivního monitoringu ve smyslu čl. 5.1 Pohotovostního plánu, využito vždy nejvhodnější a nejméně invazivní řešení, od identifikace a odstranění příčin a nežádoucích podnětů (jako je např. dostupnost živočišných odpadů v okolí sídel), zajištění averzivního podmiňování (tedy systematického plašení, pokud je v daném případě možné využít) a až v případě jejich selhání nebo v těch nejzávažnějších případech bude přistoupeno k odstranění jedince z populace. V některých případech může být příčinou problematického chování (např. pohybu jedince a vyhledávání potravy v blízkosti sídel) zranění, zdravotní omezení či jiný handicap takového jedince - takové situace je rovněž nutné posoudit a zvolit řešení s ohledem na stav daného jedince i míru rizik. V případech škod na hospodářských zvířatech je přednostně nezbytné zajistit opatření k prevenci a minimalizaci vzniku škod (provedení opatření dle *Standardu AOPK ČR: Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem, SPPK E 02 006*) a jako problematické chování, které by bylo

řešeno až případným odstraněním jedince z populace, je pak možné hodnotit jen ty případy, kdy dochází k opakovanému překonávání řádně provedených a funkčních ochranných opatření (tj. jde již zjevně o cílené, naučené chování, které z hlediska závažnosti škod a jejich trvání i rizika přenosu takového chování odpovídá důvodům pro uplatnění výjimky dle § 56 odst. 2 písm. b) zákona).

Podmínky stanovené v části I. tohoto opatření obecné povahy pro uplatňování výjimky dle § 56 zákona tedy v souladu Pohotovostním plánem specifikují postup řešení situací při výskytu jedince vlka s problematickým chováním (nebo při podezření na takové chování) a podmínky jednotlivých opatření, jež budou přijata. Konkrétně je v rámci podmínek č. 1 až 6 zakotven postup, který by měl na základě vyhodnocení dané situace, její závažnosti, příčin apod. (vyhodnocení dle Pohotovostního plánu zajistí AOPK ČR s použitím klasifikace chování dle tabulky č. 1 Pohotovostního plánu), vést k aplikaci adekvátních opatření, které stanoví Pohotovostní štáb při respektování podmínky neexistence jiného řešení. Uplatněna by měla být vždy taková opatření k řešení situace, která budou adekvátní dané situaci a příčinám chování jedince, a to vždy od mírnějších po ta, které představují významnější zásah do přirozeného vývoje daného jedince či jedinců vlka (tedy od neinvazivních opatření spočívajících především v odstranění podnětů, které k nevhodnému chování, jako je přibližování k sídlům, vedou, vč. provedení potřebných a účinných opatření k ochraně hospodářských zvířat, přes případné plašení aj. averzivní podmiňování až po případné odstranění z populace, pokud jiné možnosti byly vyčerpány nebo je nelze využít). Součástí tohoto postupu bude zajištění případného intenzivního monitoringu, resp. sledování a sběru dalších informací vedoucích k upřesnění poznatků o tom, jaké je chování daného jedince či jedinců a jaké jsou jeho příčiny. Toto sledování může zahrnovat sběr a analýzu vzorků (trsu, srsti apod.), použití záznamových zařízení (fotopasti) a dalších metod sledování pohybu jedinců i, bude-li to nezbytné, odchyt jedinců, jejich označení telemetrickým zařízením (obojkem) a následné sledování jejich aktivity. Ve vybraných případech bude smysluplné zajistit averzivní podmiňování (systematické plašení či zastrasování) k odvrácení či omezení nežádoucího chování jedinců (podmínka č. 4), toto podmiňování může být realizováno světelnými, zvukovými či mechanickými způsoby. Cílem odborně provedeného averzivního podmiňování je propojení si nežádoucího (vlastního) chování jedince vlka s nepříjemným prožitkem až mírnou bolestí tak, aby je od dalšího obdobného počínání v budoucnu odradilo. V žádném případě není účelem zvířata zraňovat nebo dokonce tímto způsobem usmrcovat. Konkrétní způsoby averzivního podmiňování budou zajišťovány v souladu se zákonem na ochranu zvířat proti týrání. Jak potřebnost zajištění monitoringu, tak averzivního podmiňování (které je i dle Pohotovostního plánu využitelné jen v určitých specifických případech) však bude záviset na situaci a podmínkách, přičemž v některých případech budou příčiny a charakter chování

jedince dostatečně zřejmé (např. pokud půjde o jedince se zjevným zdravotním omezením, který se z toho důvodu přibližuje k sídlům) a monitoring nebude nezbytný a obdobně bude zřejmé, že není adekvátní využít metody averzivního podmiňování. Podmínka č. 5 pak specifikuje v jakých případech je možné přistoupit k odstranění jedince z populace, tj. odchytu či usmrcení (odstřelu, veterinární utracení) jedince s tím, že jde o případy, které budou buďto vyhodnoceny ve III. stupni závažnosti situace, jako kritické (ve smyslu tabulky č. 1 Pohotovostního plánu) nebo případy, kdy je na základě vyhodnocení zřejmé, že jedinec opakovaně překonává řádně provedená a funkční preventivní opatření k zabezpečení hospodářských zvířat doporučená *Standardem na ochranu hospodářských zvířat před útoky velkých šelem*³. Před tím, než bude k odstranění jedince přistoupeno, je nezbytné, aby Pohotovostní štáb důsledně vyhodnotil, že neexistuje jiné uspokojivé řešení a potvrdil to formou zápisu ze svého jednání. Pokud tedy nebyly příčiny a závažnost situace od počátku zřejmé, je nezbytné, aby Pohotovostní štáb potřebný postup a opatření projednal opakovaně, zhodnotil dostupné informace (vzešlé z monitoringu, resp. sledování a sběru informací dle podmínky č. 3) právě s ohledem na podmínku neexistence jiného uspokojivého řešení. Cílem (a k tomu by měl sloužit i případný monitoring) by mělo být vždy to, aby byl odstraněn z populace pouze jedinec či jedinci prokazatelně spojení s řešeným problematickým chováním, nicméně dle situace se může jednat i o více členů smečky, pokud problematické způsoby chování přejali, resp. problematické chování přetrvává. To by však mělo být ověřeno a po odstranění jedince je tedy potřebné vyhodnotit (vč. případného dalšího monitoringu), zda se problematické chování vyskytuje i u dalších jedinců, zda a z jakých příčin situace přetrvává a výše popsany postup pak případně opakovat. V rámci jednání Pohotovostního štábu by měly být (v souladu s podmínkou č. 6) upřesněny také podmínky postupu při monitoringu, resp. sledování (vč. odchytu jedinců), averzivním podmiňování a samozřejmě zejména při odstranění jedince z populace a řešeno celkové organizační zajištění.

V rámci podmínek č. 7 až 9 jsou následně upřesněny metody odchytu či usmrcení jedinců a stanoveny podmínky jejich použití. V případě odchytu (jak pro účely monitoringu dle podmínky č. 2, tak případně přímo odchytu jedince s problematickým chováním v rámci jeho odstranění z populace) jsou stanoveny pouze metody umožňující odchyt živých jedinců, jednak prostřednictvím živochytných odchytových zařízení, tak případně dalších šetrných metod podle dané situace. Uvedena jsou mj. odchytová zařízení, které přímo pro odchyt vlků připouští Evropská komise ve vztahu k Nařízení Rady (EHS) č. 3254/91, o zákazu používání nášlapných pastí - konkrétně na základě dotazu vzneseného Německem, resp. spolkovým Ministerstvem životního prostředí, ochrany přírody a reaktorové bezpečnosti (BMU), se Komise v r. 2018 dopisem Ref. Ares(2018)1412230 - 14/03/2018 vyjádřila, že využití „soft catch traps“ z hlediska cílů Nařízení rady (EHS) č. 3254/91, je přípustné, zároveň však zdůraznila

³ Standard AOPK ČR: Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem, SPPK E 02 006

nutnost naplnění dalších podmínek, jako je vyloučení negativního dopadu na zachování nebo dosahování příznivého stavu druhu z hlediska ochrany a vyhodnocení jiných uspokojivých řešení, tedy shodných podmínek vyplývajících z § 56 odst. 1 zákona (které jsou tímto opatřením obecné povahy řešeny). Tento výklad Evropská komise potvrdila na dotaz MŽP i pro využití v ČR. Použití těchto odchyťových zařízení, které jsou konstruovány tak, aby bylo minimalizováno riziko zranění odchyťovaných zvířat, se předpokládá zejména u jinak zdravých jedinců a mimo zastavěná území. Jak již bylo zmíněno, problematické chování jedince však může být spojeno kupříkladu i se zdravotním omezením, zraněním či handicapem a zejména v takovém případě pak bude na místě využít i jiné šetrné metody odchytu (včetně např. použití narkotizační střely či šípky, které lze použít jen cíleně na menší vzdálenost). Podmínkou č. 8 je pak s ohledem na welfare odchycených jedinců (aby nedošlo k jejich zranění delší přítomností v odchyťovém zařízení atp.) stanoven požadavek na technické zajištění sledování aktivace odchyťového zařízení (tj. použití čidla aktivace s GSM modulem atp.) a co nejrychlejšího dojezdu a vyproštění jedince. Samozřejmě při odchytu je nezbytné respektovat také další podmínky stanovené zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání a s ohledem na zařazení vlka mezi zvěř, také zákonem č. 449/2001 Sb., o myslivosti (dle výkladu MZe je i odchyt lovem ve smyslu tohoto zákona) - k postupu dle zákona o myslivosti viz dále. Podmínka č. 9 pak v návaznosti na podmínku č. 5 upřesňuje metody přípustné v případě usmrcení jedince s ohledem na uvedené zařazení vlka mezi zvěř se uplatní primárně odstřel za použití střelné zbraně při splnění všech dalších souvisejících podmínek zákona o myslivosti, včetně skutečnosti, že odstřel (lov) může provést pouze osoba oprávněná dle tohoto zákona. V rámci podmínek stanovených tímto opatřením obecné povahy není omezena roční ani denní doba provedení odchytu či odstřelu jedince, nicméně dle situace (její závažnosti, ale i realizovatelnosti) může být provedení nutné i v nočních hodinách, resp. mimo dobu stanovenou v § 45 odst. 1 písm. m) zákona o myslivosti. V rámci podmínky č. 9 se proto připouští i případný lov v noci a za použití noktovizoru, pokud to bude nezbytné a bude to součástí povolení vydaných dle zákona o myslivosti (tedy součástí rozhodnutí dle § 39 nebo § 41 zákona o myslivosti, které jsou nezbytnou podmínkou realizace tohoto opatření, v rámci nichž, bude povoleno využít pro tyto účely v souladu s § 45 odst. 2 zákona o myslivosti i jinak zakázané způsoby lovu uvedené v § 45 odst. 1 zákona o myslivosti). Kromě toho se obdobně připouští použití střelné zbraně k usmrcení jedince v odchyťovém zařízení (opět, pokud to bude součástí povolení dle zákona o myslivosti) a usmrcení (utracení) jedince v odchyťovém zařízení s použitím veterinárních přípravků. Přičemž zdůraznit je opakovaně potřebné, že ve všech těchto případech platí předchozí podmínky stanovené tímto opatřením obecné povahy a usmrcení jedince, jeho odstranění z populace, je posledním krokem, který je možné realizovat pouze na základě posouzení neexistence jiného řešení v rámci jednání

Pohotovostního štábu, který toto uvede v zápisu ze svého jednání. V rámci toho bude rovněž upřesněno, jak bude provedení organizačně zajištěno, přičemž opět platí, že to je provázáno zejména s podmínkami stanovenými zákonem o myslivosti. Podmínkou č. 10 je stanovení informování Pohotovostního štábu a orgánu ochrany přírody o provedení odchyty či usmrcení, tj. osoba, která odchyt či usmrcení dle předchozích pokynů Pohotovostního štábu provedla, předá informace co nejrychleji vhodnou formou, telefonicky atp. Pohotovostnímu štábu a orgánu ochrany přírody a následně doplní podrobnosti, jako jsou údaje o místě a času provedení, fotodokumentace aj. prostřednictvím e-mailu nebo datových schránek. Na to navazuje podmínka č. 11, která zakotvuje povinnost uchovat jedince pro účely odběru vzorků, odborné pitvy atp., přičemž Pohotovostní štáb určí, kde bude kadáver uložen a kdo jej případně bude přepravovat. Výjimka stanovená tímto opatřením obecné povahy se nevztahuje na další dlouhodobé držení a využití mrtvého jedince či jeho částí. O tom bude následně rozhodnuto v souladu s § 56 zákona v samostatném řízení (do té doby bude jedinec uložen na místě určeném Pohotovostním štábem). Závěrečná podmínka č. 12 pak již řeší zajištění přehledu (kontroly) nad prováděnými opatřeními a jejich reportingu v souladu s požadavky zákona.

V návaznosti na požadavky kladené § 56 odst. 7 ve spojení s § 5b odst. 3 zákona na obsah povolované výjimky dle § 56 zákona lze shrnout, že v případě problematických jedinců vlka obecného je podmínkami tohoto opatření omezen počet na jednotlivé jedince, nejvýše do počtu jedinců smečky, pokud by u nich došlo k přenosu naučeného nežádoucího, nebezpečného chování, resp. toto přetrvávalo. V rámci podmínek č. 7 až 9 jsou upřesněny způsoby a metody odchyty, případně usmrcení problematických jedinců a současně i časové okolnosti, které jsou budou primárně záviset na okolnostech řešené situace, ale připuštěna je i možnost zásahu v nočních hodinách, pokud to bude současně umožňovat navazující povolení dle zákona o myslivosti. Okolnostmi, resp. lokalizací výskytu problematického jedince bude dáno také místní určení, přičemž celkově jsou časové a místní okolnosti v případě tohoto opatření obecné povahy ohraničeny dobou platnosti tohoto opatření a územní působností v rámci níž je OOP vydáváno. Podle § 5b odst. 3 písm. d) zákona je nezbytné specifikovat také způsob kontrol, které bude OOP zajišťovat. Kontrolní úloha OOP bude v případě tohoto opatření obecné povahy zajištěna ve více rovinách, jak nezbytnou aktivní účastí v Pohotovostním štábu, který bude mj. vyhodnocovat informace z provedeného monitoringu, resp. sledování a navrhopvat další postup, tak spolu s Pohotovostním štábem (jeho předsedou) přijímat veškeré informace o jednotlivých zásazích. To umožní potřebný dohled v jednotlivých situacích upravených tímto opatřením obecné povahy.

Část II. tohoto opatření obecné povahy stanovuje v souladu s § 5 odst. 6 zákona opatření k regulaci křížence vlka a psa. Včasné a adekvátní řešení výskytu křížence je prevencí dalšího vnosu a předávání genetické výbavy psa do volně žijící populace vlka obecného, což je z hlediska ochrany tohoto druhu nežádoucí. Kříženec může rovněž vyvolávat situace, při nichž vzniká ohrožení bezpečnosti a zdraví osob, stejně jako působit škody na hospodářských zvířatech, které pak navyšují animozitu vůči vlkům. Základní podmínkou postupu je v tomto případě důsledné vyhodnocení, zda se jedná skutečně o křížence, které dle podmínky č. 1 části II. tohoto opatření zajistí AOPK ČR. V praxi může být křížení zjevné na základě vzhledu jedince, nicméně k určení může dojít i na základě získaných genetických vzorků a v takovém případě se použije postup dle tohoto opatření u kříženců v 1. generaci. Další podmínky jsou stanoveny obdobně jako v případě problematického jedince vlka, tj. po vyhodnocení stanoví Pohotovostní štáb další postup, přičemž v případě kříženců je jak s ohledem na případná bezpečnostní rizika (nejistotu ohledně jejich chování) i z důvodu zajištění ochrany populace vlka obecného na místě zajistit, pokud možno, odstranění z přírody. Použijí se shodné metody a za týchž podmínek jako dle části I. podmínky č. 7 až 9. Z hlediska právních podmínek je nicméně odlišností skutečnost, že kříženec není zvěř ve smyslu zákona o myslivosti a postupuje se tak podle § 42 zákona o myslivosti (usmrcení může provést osoba oprávněná podle zákona o myslivosti). Mimo honební pozemky je i v případě křížence nezbytné rozhodnutí dle § 41 zákona o myslivosti. Podmínkou č. 4 je pak stanoven požadavek, dokumentace a informování Pohotovostního štábu a orgánu ochrany přírody a nakládání s kadáverem usmrceného křížence je upraveno podmínkou č. 5, přičemž kříženec není považován za jedince zvláště chráněného druhu a Pohotovostní štáb pouze věcně určí, jak s kadáverem naložit. Není nezbytné o dalším držení kadáveru rozhodovat v rámci správního řízení (pokud nebude nalezeno vhodné využití kadáveru pro vědecké účely nebo nebude využit uživatelem honitby, je předpokladem následná likvidace kadáveru v souladu s požadavky veterinárních předpisů).

Část III. tohoto opatření navazuje na předchozí a povoluje v nezbytném rozsahu výjimku **podle ustanovení § 43 odst. 1 zákona ze základních podmínek ochrany v přírodních rezervacích (PR) stanovených dle ust. § 34 zákona, konkrétně ze zákazu odchyťvat živočichy a měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany přírodní rezervace dle ust. § 34 odst. 1, písm. e) a f) zákona a vydává souhlas k činnostem omezeným dle bližších podmínek ochrany zvláště chráněných území dle ust. § 44 odst. 4 zákona, které limitují realizaci tohoto opatření obecné povahy** pro účely provádění Pohotovostním štábem stanovených opatření k řešení situace při výskytu problematického jedince vlka či odstranění křížence. Řešení situací, při nichž vzniká ohrožení bezpečnosti a zdraví osob, stejně jako řešení závažných škod na hospodářských zvířatech, k nimž dochází

při opakovaném (naučeném) překonávání řádně provedených a funkčních ochranných opatření, představuje veřejný zájem a zamezení rozvoje problematického chování jedinců vlka, stejně jako odstranění případného křížence je současně i zájmem ochrany přírody. S ohledem na skutečnost, že podmínkou stanovenou v rámci části III. je omezení zásahů do přírodního prostředí a zejména předmětu ochrany dotčeného zvláště chráněného území bude intenzita dotčení podmínek ochrany zvláště chráněného území jen velmi omezená a uvedený veřejný zájem na bezpečnosti, zdraví a ochraně majetku, resp. zájem na ochraně přírody tak převáží zájem ochrany zvláště chráněného území. Pohotovostní štáb zároveň upřesní postup provádění konkrétních opatření právě i z hlediska omezení případných dopadů na předmět ochrany a přírodní prostředí ve zvláště chráněném území.

Podle § 45g zákona, je dále nezbytné, aby při povolení, souhlasu, vydání kladného stanoviska nebo povolení výjimky ze zákazu podle zákona, tedy i v případě tohoto opatření obecné povahy, bylo zajištěno, že nedojde k závažnému nebo nevratnému poškozování přírodních stanovišť a biotopů druhů, které jsou chráněny v rámci evropsky významných lokalit (EVL) nebo ptačích oblastí (PO) ani k soustavnému nebo dlouhodobému vyrušování druhů, k jejichž ochraně jsou tato území určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné z hlediska účelu zákona. S ohledem na tímto opatřením stanovené a výše popsané podmínky, které směřují k výběru nejméně invazivních metod adekvátních situaci i s ohledem na to, že nezbytné zásahy spojené s odstraněním případných problematických jedinců vlka budou velmi omezené co do počtu, lokalizace i času, není předpoklad, že by mohlo dojít k ohrožení předmětů ochrany EVL či PO či jejich vyrušování (a to ani v případě využití averzivního podmiňování, které by nemělo mít z principu dlouhodobý charakter, při němž by mohlo dojít k přivyknutí na podněty a současně by mělo být uplatňováno v místě spojeném s problematickým chováním, tedy v blízkosti sídel, v místech útoku na hospodářská zvířata apod.). Samotný vlk obecný je v ČR předmětem ochrany pouze v EVL Beskydy. I v případě této EVL platí, že odstranění jednotlivých jedinců s prokazatelně problematických chováním neohrozí stav předmětu ochrany, ale přispěje k dlouhodobé udržitelnosti ochrany druhu v daném území a k prevenci případného rozšíření nežádoucího (naučeného) chování mezi ostatní jedince v daném území. Stejně tak v případě evropsky významných lokalit, kde je vlk předmětem ochrany v sousedních státech.

Jak bylo opakovaně uvedeno, vlk obecný je podle § 2 písm. c) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, zařazen mezi zvěř, kterou nelze lovit (s ohledem na ochranu podle mezinárodních úmluv či zvláštních předpisů, tj. zejména zákona o ochraně přírody a krajiny). Postup podle tohoto opatření, pokud jde o lov (odchyt či usmrcení) jedinců vlka proto nelze uplatňovat, aniž by byly splněny podmínky stanovené zákonem o

myslivosti. Ta opatření, které upravuje také zákon o myslivosti, tedy lze vykonávat pouze prostřednictvím osob oprávněných podle zákona o myslivosti a za předpokladu povolení lovu také příslušným orgánem státní správy myslivosti dle § 39, resp. § 41 (v případě nehonebních pozemků) zákona o myslivosti. Vydání povolení předpokládá Pohotovostní plán jako navazující krok po vydání výjimky dle § 56 zákona, tedy po vydání tohoto opatření obecné povahy. Při vlastním lovu pak musí být dodrženy, kromě podmínek stanovených tímto opatřením, také další požadavky a podmínky stanovené zákonem o myslivosti, jako jsou odpovídající způsoby lovu, přičemž orgán státní správy myslivosti může v souladu s § 45 odst. 2 zákona o myslivosti umožnit použití některých jinak zakázaných způsobů lovu. Zákon o myslivosti umožňuje aplikovat také stanovené opatření k regulaci (odstranění) kříženců, a to na základě výše zmíněného postupu dle § 42 zákona o myslivosti, anebo na základě rozhodnutí dle § 41 zákona o myslivosti v případě nehonebních pozemků.

Podle § 66 zákona o myslivosti mají být rozhodnutí podle zákona o myslivosti vydávána v dohodě s příslušnými orgány ochrany přírody. Tato dohoda je zpravidla formalizována prostřednictvím závazných stanovisek vydávaných orgány ochrany přírody, nicméně tato dohoda, resp. závazné stanovisko je dle § 65 zákona nezbytné pouze, pokud není „předepsán jiný postup“. Povolení výjimky dle § 56 zákona, opatření k regulaci křížence dle § 5 odst. 6 zákona a výjimky dle § 43 a souhlasu dle § 44 zákona stanovené tímto opatřením obecné povahy lze tedy považovat za takovýto „jiný postup“ a nebudou-li v rámci rozhodnutí dle zákona o myslivosti stanovovány podmínky, jež by měnily podmínky povolení výjimky nebo s nimi byly v rozporu, není opakované vyjádření orgánu ochrany přírody formou stanoviska nezbytné.

Časová platnost tohoto opatření obecné povahy, do 31. 12. 2033, byla stanovena s ohledem na nutnost časového omezení výjimky dle § 56 zákona a potřebu vyhodnotit efektivitu nastaveného systému. V daném období je také Ministerstvem životního prostředí předpokládáno vyhodnocení Programu péče o vlka obecného, jakožto koncepčního a metodického podkladu, který určuje základní postup pro prevenci a řešení konfliktů. Rozhodnutí o výjimce vydaná dosud za shodným účelem v jednotlivých správních řízeních podle § 56 či § 43 zákona, stejně jako případné souhlasy dle zákona apod. nejsou, s ohledem na ochranu dříve nabytých práv oprávněných osob, dotčena a tyto osoby se řídí podmínkami stanovenými v příslušných rozhodnutích až do konce jejich platnosti. Následně mohou postupovat podle tohoto opatření obecné povahy.

Vypořádání připomínek:

Návrh opatření obecné povahy byl zveřejněn na úřední desce krajského úřadu dne 21. 12. 2023 a to i dálkovým způsobem. K návrhu opatření obecné povahy obdržel

krajský úřad ve stanoveném termínu připomínky od těchto subjektů: dne 29. 12. 2023 od Hnutí DUHA Šelmy, IČO: 44936354, sídlem: Dolní náměstí 27/38, 779 00 Olomouc (dále jen Hnutí Duha) , dále dne 17. 1. 2024 od Zoologické zahrady Tábor, a.s., IČO:04074025, sídlem: Dukelských hrdinů 747/19, 170 00 Praha 7 (dále jen ZOO Tábor), dále dne 18. 1. 2024 od zapsaného spolku Hlas zvířat, z. s., IČO: 07099363, sídlem: Sadová 746, 473 01 Nový Bor prostřednictvím Mgr. Roberta Plicka, advokáta, evidenční číslo ČAK 14849, se sídlem Národní 58/32, 110 00 Praha 1 (dále jen „Hlas zvířat“). K těmto námitkám se připojila společnost PLICKA & PARTNERS, advokátní kancelář, s.r.o., IČO: 07524242, se sídlem Národní 58/32, 110 00 Praha 1 a dále Mgr. Robert Plicka, advokát, evidenční číslo ČAK 14849. Dne 17. 1. 2024 krajský úřad obdržel námitky od Mgr. Roberta Plicky, datum narození 16. 5. 1984, bytem V Cibulkách 539/49, 150 00 Praha 5. Vznesené námitky panem Mgr. Robertem Plickou jsou totožné s námitkami vznesenými Hlasem zvířat. Pokud tedy dále bude krajský úřad uvádět připomínky od Hlasu zvířat, znamená to, že se jedná zároveň o připomínky společnosti PLICKA & PARTNERS, advokátní kancelář, s.r.o., IČO: 07524242, se sídlem Národní 58/32, 110 00 Praha 1, Mgr. Roberta Plicky, advokáta, evidenční číslo ČAK 14849 a Mgr. Roberta Plicky, coby fyzické osoby.

Jelikož se některé připomínky obsahově (věcně) shodují, jsou vypořádány níže souhrnně, pouze rozčleněny do věcných okruhů takto:

Připomínka č. 1:

Připomínka od ZOO Tábor:

Výjimku k usmrcení „problematického“ jedince vlka obecného podle § 56 ZOPK nelze povolit bez předchozího posouzení „problematičnosti“ konkrétního jedince příslušným orgánem ochrany přírody ve správním řízení. Pravomoc orgánu ochrany přírody posuzovat „problematičnost“ konkrétního jedince pro účely povolení výjimky k jeho usmrcení podle § 56 ZOPK nelze přenést opatřením obecné povahy na jiný subjekt (pohotovostní štáb).

Připomínka od Hlasu zvířat:

Návrh OOP v rozporu s ustanovením § 56 odst. 1 ZOPK nehodnotí převahu veřejného zájmu nad zájmem na ochranu přírody podle jednotlivostí daného konkrétního případu a v rozporu se zákonem přenáší pravomoc hodnotit převahu veřejného zájmu nad zájmem na ochranu přírody mimo správní řízení. Návrh OOP by byl vydán v rozporu se zákonnou úpravou, neboť Orgán ochrany přírody není schopen posoudit převahu veřejného zájmu nad zájmem ochrany přírody pro neurčitý případ, který může ale nemusí nastat v budoucnu. Návrhem OOP Orgán ochrany přírody přenáší v rozporu se zákonem svou pravomoc posouzení splnění zákonných podmínek, předně převahy veřejného zájmu nad zájmem na ochranu přírody, na jinou osobu, která není orgánem ochrany přírody a mimo správní řízení, čímž dochází k zásahu do práv osob,

kteřé by se jinak mohli správného řízení o povolení výjimky podle ustanovení § 56 ZOPK účastnit. Orgán ochrany přírody tak prostřednictvím Návrhu OOP obchází zákonnou úpravu a případně vydané opatření obecné povahy, kterým orgán ochrany přírody povolí určitou „bianco“ výjimku, která povoluje usmrtit jakéhokoliv jedince vlka obecného, který bude někdy v budoucnu vyhodnocen (nikoli však příslušným orgánem ochrany přírody) jako „problematický“, by bylo vydáno v rozporu s právními předpisy. Návrh na OOP nesplňuje zákonné podmínky stanovené pro povolení výjimky v souladu s ustanovením § 56 odst. 1 věta druhá a odst. 2 ZOPK.

Vypořádání:

Jak je ve výroku opatření obecné povahy uvedeno, je vydáváno z důvodu převahy jiného veřejného zájmu, a to konkrétně ve smyslu § 56 odst. 2 ZOPK v zájmu prevence závažných škod zejména na dobytku a ostatních typech majetku a v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti a dále současně i v zájmu ochrany přírody. Uplatnění těchto důvodů či zájmů je popsáno v odůvodnění opatření obecné povahy, přičemž zájem ochrany přírody spočívá mj. ve včasném řešení problematického chování a zamezení přenosu vzorců takového chování do populace, ale důvodem ochrany přírody je i uplatnění monitoringu (odchytu a telemetrie), který umožní vyhodnotit příčiny chování a zvolit adekvátní (nejmírnější) postup. Převahu ostatních uvedených veřejných zájmů nad zájmem ochrany přírody, resp. ochrany jedinců vlka, jichž se opatřením povolovaná výjimka týká, je nezbytné vnímat v kontextu opatření jím stanovených podmínek k uplatnění postupu na jehož základě se opatření týká pouze jedinců s problematickým chováním a současně je stanovena podmínka ověření příčin chování a princip postupu od nejmírnějších opatření po ta závažnější. Při méně závažných typech chování nebo při ověřování příčin bude tedy uplatněn např. pouze odchyt za účelem telemetrie (a nemusí následovat další zásahy, pokud se chování neprokáže dále jako problematické) a zájem na zjištění příčin je tak možné ze společenského hlediska vnímat jako převažující nad relativně málo intenzivním zásahem typu odchytu a sledování. Zásahy typu odchytu za účelem odebrání z populace nebo usmrcení se mohou uplatnit až jako nejzazší řešení a pouze půjde-li o nejzávažnější typy problematického chování ve smyslu tab. č. 1 Pohotovostního plánu. V těchto případech, kdy půjde např. o již konkrétní ohrožení zdraví či bezpečnosti (a budou před tím vyčerpána jiná mírnější řešení), pak současně zjevně převáží tyto důvody nad zájmem ochrany konkrétního jedince s takto problematickým chováním. Přestože by v situacích ohrožení zdraví či bezpečnosti bylo možné odkazovat na využití institutu krajní nouze, lze považovat zahrnutí těchto situací do režimu stanoveného opatřením obecné povahy za vhodnější a transparentnější právě s ohledem na předem stanovená pravidla, zajištění odborného vyhodnocení situace apod. Dochází tak k omezení případů extenzivního využití institutu krajní nouze, což lze považovat za přínosné i z hlediska ochrany jedinců vlka. Pokud jde o postavení Pohotovostní štábu, je jeho role specifikována opatřením obecné povahy.

Pohotovostní štáb neprovádí správní rozhodování, ale posuzuje po věcné, odborné stránce konkrétní podmínky a příčiny a navrhuje řešení v souladu s orgány ochrany přírody již vydanými správními akty (opatřeními obecné povahy a návazných rozhodnutí dle zákona o myslivosti). Štáb je proto složen jak ze zástupců příslušných, dotčených orgánů státní správy, tak současně k jeho jednáním budou přizvány subjekty důležité pro zajištění odbornosti prováděných opatření a jejich koordinace adekvátně pro danou situaci v konkrétním regionu či lokalitě. Orgán ochrany přírody na Pohotovostní štáb nepřenáší (a ani nemůže) žádné své správní kompetence, ale v rámci podmínek opatření obecné povahy zakotvuje jeho postavení při věcném vyhodnocení aplikaci konkrétních zásahů v rámci postupu dle opatření a za jím stanovených podmínek. Právě z důvodu zajištění maximálního důrazu na ochranu jedinců i druhu a odbornosti ve vztahu k řešenému druhu bude Pohotovostní štáb řízen zástupcem Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, jako odborné organizace resortu životního prostředí. Pohotovostní štáb se zapojením zástupců orgánů/ů ochrany přírody, státní správy myslivosti, ochrany zvířat a veterinárních orgánů i Policie ČR, tedy orgánů, jejichž součinnost a případně odborná expertiza může být v jednotlivých situacích klíčová a nezbytná, je konsorciem odborníků a zástupců příslušných orgánů i zainteresované veřejnosti a jeho úkolem je na základě vyhodnocení chování konkrétního jedince či jedinců (které dle Pohotovostního plánu a tohoto opatření obecné povahy zajišťuje AOPK ČR) najít adekvátní řešení situace v daném místě a čase. Výstupem jednání Pohotovostního štábu je záznam, který poslouží jako odborný podklad pro konkrétní postup, i pro zpětnou kontrolní, monitorovací činnost orgánu ochrany přírody. Eliminace jedince je řešením ultima ratio, což je v Pohotovostním plánu dostatečně popsáno a upraveno podmínkami opatření obecné povahy. Na právní regulaci řešené problematiky formou opatření obecné povahy orgán ochrany přírody pohlíží optikou stanovení racionálního postupu, kterým mimo jiné předchází případnému zneužívání institutu krajní nouze viz výše, a stanovuje a reguluje podmínky postupu jakéhokoli škodlivého zásahu do přirozeného vývoje jedince vlka obecného, jehož chování bude identifikováno jako problematické tak, aby vyhověl zákonným limitům a současně byl operativně na řešení problematiky připraven, aby nebylo nutné přistupovat na jednu stranu k administrativně potenciálně zdlouhavým a komplikovaným řešením, nebo na druhé straně k postupům unáhleným a dostatečně nepromyšleným. V souvislosti s obnovou populace vlka obecného na našem území nelze vyloučit situace, kdy bude docházet k problematickému chování jednotlivých jedinců vlka, a to včetně případů kritického chování, na něž bude nutné zejména s ohledem na ochranu veřejného zdraví a veřejné bezpečnosti, ale i v zájmu ochrany volně žijících živočichů (ostatní části vlčí populace) nebo prevence závažných škod reagovat dostatečně rychle a operativně. Z toho důvodu vypracovalo MŽP ve spolupráci s MZe, jako metodický dokument, Pohotovostní plán pro řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného (Věstník MŽP, srpen 2023, částka 7),

který stanovuje postup vyhodnocování problematického chování, jeho klasifikaci (která vychází z postupů uplatňovaných i např. v Německu a ostatních zemích EU na základě doporučení LCIE - Large Carnivores Initiative for Europe) a především způsob administrativně-správního i praktického, organizačního řešení těchto situací (včetně vytvoření tzv. Pohotovostního štábu, jehož účelem je koordinace dotčených orgánů, zajištění odborného přístupu k vyhodnocení situace a stanovení vhodných opatření dle Pohotovostního plánu, která zaručí, že bude využito to nejšetrnější možné řešení nastalé situace). V případě výskytu jedince či jedinců s potvrzeným problematickým, resp. kritickým chováním bude nezbytná zmíněná dostatečně rychlá reakce, přičemž dle okolností by mělo být v souladu s Pohotovostním plánem (a dle podmínek tohoto opatření obecné povahy) zajištěno nejprve ověření příčin chování (neinvazivní monitoring a sledování jedinců), zahájeno telemetrické sledování, případně odrazení jedinců s využitím averzivního podmiňování a až jako poslední možnost usmrcení jedince. Nicméně již samotné neinvazivní sledování jedinců (které může intenzivním cíleným pohybem odborníků v okolí vlků znamenat rušení jedinců zvláště chráněných druhů) a především telemetrické sledování (spojené s odchylem a dočasným usmáním jedince), stejně jako zajištění averzivního podmiňování (systematická aplikace nepříjemných až bolestivých podnětů, které si má zvíře spojit s přítomností člověka) představují zásahy do podmínek ochrany jedinců vlka stanovených § 50 odst. 2 zákona. Proto je ke všem těmto krokům v rámci řešení akutní situace při výskytu jedince vlka s problematickým chováním nezbytné povolení výjimky dle § 56 zákona, zároveň však vzhledem k nepředvídatelnosti vzniku takové situace a potřebě rychlého, operativního postupu (v řádu hodin či jednotek dní) je adekvátním řešením stanovení konkrétních, pro všechny subjekty realizující vhodná opatření závazných, „pravidel“ v rámci opatření obecné povahy. Účelem těchto pravidel je ochrana všech jedinců vlka v souladu se zákonem a využití takového postupu, který bude řešit problematickou situaci nejšetrnějším způsobem (od sledování až po krajní řešení odstraněním jedince z populace). Pro případné přistoupení k odstranění jedince z populace je nutné Pohotovostním štábem konstatovat, že neexistuje jiné uspokojivé řešení, resp. bylo vyzkoušeno, nebo jeho realizace již není v dané situaci vhodná či možná. Pokud by byla problematická situace řešena individuálním řízením o povolení výjimky (nikoliv opatřením obecné povahy předem) pro konkrétního jedince za podmínek daných Pohotovostním plánem, nebylo by s ohledem na správní lhůty podle správního řádu realistické reagovat adekvátně na jednotlivé situace. S ohledem na návrhovost individuálních řízení o povolení výjimky dle § 56 odst. 1 ZOPK je současně předpoklad, že by docházelo k řadě nejasností, případně řešení až ve vyhrocených případech v situacích, kdy již dojde k rozvoji problematického chování a nebyl by již prostor pro uplatnění mírnějších možností řešení. Také nelze opominout časové hledisko procesu vydání jednotlivých pravomocných rozhodnutí. Je potřebné rovněž zohlednit, že pro

jednotlivé postupy nezbytné při řešení situace jsou relevantní jiné subjekty, jež budou zapojeny do jejich provádění - např. pro zajištění telemetrie a zpracování jejich výsledků konkrétní odborný výzkumný tým, ale pro odstranění jedince pak v souladu se zákonem o myslivosti konkrétní uživatel honitby, resp. uživatelé honiteb v oblasti, kde se bude jedinec vyskytovat, do opatření k odstrašení jedinců v obci může být zapojena i Policie ČR atp. Proto i z těchto důvodů je nezbytné uplatnění formou opatření obecné povahy, která umožní operativní zapojení různých (předem blíže neurčených) subjektů, stanoví pravidla postupu a tím i uvedené volby řešení od nejmírnějšího po ta krajní. V kritických situacích lze navíc předpokládat, že by bylo odkazováno (byť třeba subjektivně) na využití institutu krajní nouze, přičemž uplatnění tohoto institutu v širší míře není vhodné a žádoucí, mj. právě s ohledem na absenci předem stanovených pravidel, zajištění odborného vyhodnocení situace apod. Důsledek zásahu vůči jedincům s odkazem, že byl využit institut krajní nouze nelze již, např. na základě špatně vyhodnocené a nijak právně neregulované situace, ex post zhojit (jedinec je již mrtvý) - nehledě na potenciálně hrozící trestně právní odpovědnost osoby, která by situaci špatně vyhodnotila a vlka zranila či usmrtila. Optikou a účelem právní regulace prostřednictvím opatření obecné povahy je tedy naopak omezení případů, kdy by byl (byť subjektivně, jak bylo uvedeno) uplatňován institut krajní nouze, zajištění ochrany jedince a určení postupu pro vyhodnocení situace a volbu adekvátních opatření. Nastaveny jsou podmínky sledování jedinců, jejich systematického plašení, odchyty či odstřelu i požadavky zpětné kontroly, a to s ohledem na princip proporcionality (přiměřenost řešení) a v rámci toho je zakotvena i role Pohotovostního štábu směřující k zajištění maximálního důrazu na ochranu jedinců i druhu (tj. zájmu chráněného zákonem), odbornosti stanoveného postupu a jeho koordinaci. Pohotovostní štáb má plnit právě uvedené role. Pohotovostní štáb neprovádí správní rozhodování, ale posuzuje po věcné, odborné stránce konkrétní podmínky a příčiny a navrhuje řešení v souladu s orgány ochrany přírody již vydanými správními akty (opatřeními obecné povahy a návazných rozhodnutí dle zákona o myslivosti). Štáb je proto složen jak ze zástupců příslušných, dotčených orgánů státní správy, tak současně k jeho jednáním budou přizvány subjekty důležité pro zajištění odbornosti prováděných opatření a jejich koordinace adekvátně pro danou situaci v konkrétním regionu či lokalitě. Orgán ochrany přírody na Pohotovostní štáb nepřenáší (a ani nemůže) žádné své správní kompetence, ale v rámci podmínek opatření obecné povahy zakotvuje jeho postavení při věcném vyhodnocení aplikaci konkrétních zásahů v rámci postupu dle opatření a za jím stanovených podmínek. Právě z důvodu zajištění maximálního důrazu na ochranu jedinců i druhu a odbornosti ve vztahu k řešenému druhu bude Pohotovostní štáb řízen zástupcem Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, jako odborné organizace resortu ŽP. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR zajišťuje koordinaci realizace Programu péče o vlka obecného, přijatého MŽP v roce 2020. Cílem přístupu zakotveného

Programem péče je ochrana druhu podle národní i evropské legislativy a současně řízení konfliktu spojeného s návratem této šelmy do české přírody. AOPK ČR koncentruje všechna dostupná data z monitoringu druhu (vč. genetického monitoringu), šetření škod (na kterých se přímo v terénu podílí), ale také z výzkumu či zahraničních zkušeností (vč. aktivního zapojení do mezinárodních projektů). Tyto pak promítá do nastavení vhodných preventivních opáření jak metodicky (Standard péče o přírodu a krajinu 02 006 Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem), ale do financování (OPŽP), případně metodické pomoci farmářům, např. jako doporučení při šetření konkrétních vzniklých škod. Zároveň zajišťuje objektivní informovanost všech relevantních subjektů, ale také veřejnosti skrze webovou stránku www.navratvlku.cz, kde transparentně zveřejňuje data o stavu druhu i jím působených škodách. Mimo to, poskytuje odbornou pomoc orgánům ochrany přírody v rámci probíhajících řízení souvisejících s ochranou druhu (odborná stanoviska), ale je také znaleckým pracovištěm. V rámci ČR proto neexistuje subjekt státní správy s větším odborným zázemím a dlouhodobou zkušeností s ochranou druhu, který by mohl v zájmu druhu situaci koordinovat a odborně směřovat. Pohotovostní štáb se zapojením zástupců orgánů/ů ochrany přírody, státní správy myslivosti, ochrany zvířat a veterinárních orgánů i Policie ČR, tedy orgánů, jejichž součinnost a případně odborná expertiza může být v jednotlivých situacích klíčová a nezbytná, je konsorciem odborníků a zástupců příslušných orgánů i zainteresované veřejnosti a jeho úkolem je na základě vyhodnocení chování konkrétního jedince či jedinců (které dle Pohotovostního plánu a tohoto opatření obecné povahy zajišťuje AOPK ČR) najít adekvátní řešení situace v daném místě a čase. Výstupem jednání Pohotovostního štábu je záznam, který poslouží jako odborný podklad pro konkrétní postup, i pro zpětnou kontrolní, monitorovací činnost orgánu ochrany přírody. Eliminace jedince je řešením ultima ratio, což je v Pohotovostním plánu dostatečně popsáno a upraveno podmínkami tohoto opatření obecné povahy. Na právní regulaci řešené problematiky formou opatření obecné povahy orgán ochrany přírody pohlíží optikou stanovení racionálního postupu, kterým mimo jiné předchází případnému zneužívání institutu krajní nouze, a stanovuje a reguluje podmínky postupu jakéhokoliv škodlivého zásahu do přirozeného vývoje jedince vlka obecného, jehož chování bude identifikováno jako problematické, tak aby vyhověl zákonným limitům a současně byl operativně na řešení problematiky připraven, aby nebylo nutné přistupovat na jednu stranu k administrativně potenciálně zdlouhavým a komplikovaným řešením, nebo na druhé straně k postupům unáhleným a dostatečně nepromyšleným.

Připomínka č. 2:

Připomínka od ZOO Tábor

Výjimku k usmrcení jedince vlka obecného podle § 56 ZOPK nelze povolit, neboť pro to nejsou splněny podmínky stanovené v § 56 odst. 1, věta druhá ZOPK, kdy u zvláště chráněných druhů živočichů, které jsou předmětem ochrany podle práva Evropských

společenství, lze výjimku povolit jen tehdy, pokud je dán některý z důvodů uvedených v § 56 odst. 2 ZOPK, neexistuje jiné uspokojivé řešení a povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany.

Vypořádání:

V opatření obecné povahy jsou identifikovány a odůvodněny již výše zmíněné důvody pro povolení výjimky v souladu s § 56 odst. 1 a 2 ZOPK – v souhrnu zájem spočívá podle typu řešené situace v ochraně cílového druhu (před přenosem nežádoucích návyků od problematického jedince dále do populace apod.) nebo bezpečností a ochranou osob (při silné habituaci zvířete na člověka), resp. naučeného chování pokud jde o škody na hospodářských zvířatech při nichž dochází k opakovanému překonávání adekvátně provedených ochranných opatření. Opatření obecné povahy je povolováno dle ustanovení § 56 odst. 1 a odst. 2 písm. a), b) a c) zákona, konkrétně tedy: v zájmu ochrany přírody je zachovat v přírodě České republiky životaschopnou populaci vlka obecného, což vzhledem k jeho konfliktu s hospodářskými zájmy člověka není úplně jednoduché. Celý tento záměr zastřešuje Program péče o vlka obecného v České republice. Cílem je nastavit taková opatření v krajině, která vlkům umožní vytvořit životaschopnou populaci a zároveň budou minimalizovat škody a konflikty, které s sebou koexistence člověka a vlka přináší. Povolení výjimky je zajištění podmínek pro řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného, zejména v případech, kdy by docházelo k ohrožení bezpečnosti a zdraví osob, tj. v případech ve smyslu § 56 odst. 2 písm. c) zákona. Pakliže dojde u nějakého jedince k habituaci na člověka – lákáním na snadný zdroj potravy u lidských obydlí apod., tak kromě nežádoucího chování samotného vlka, který to navíc může učit i ostatní členy své smečky, se tím zvyšuje riziko pro osoby, protože se v jejich okolí vyskytuje šelma, která jim eventuelně může způsobit i zranění různé intenzity. Stejně tak může dojít k ohrožení osob v případě, že by se nemocný či zraněný vlk nedokázal uživit ve volné přírodě a hledal by si snadnější potravu u lidských obydlí, takové případy jsou známy ze zahraničí. Za příklad problematického chování podle Pohotovostního plánu (tabulky č. 1) jsou považovány situace, kdy dochází ke škodám na hospodářských zvířatech při opakovaném překonávání řádně provedených a funkčních preventivních opatření k zabezpečení hospodářských zvířat (provedených v souladu se *Standardem na ochranu hospodářských zvířat před útoky velkých šelem*) a řešení takových případů je možné považovat za zájem prevence závažných škod ve smyslu § 56 odst. 2 písm. b) zákona. Včasné a adekvátní řešení problematického chování jedinců vlka je i prevencí případného rozšíření takového způsobu chování, učení se ze strany dalších jedinců v rámci smečky, a je tedy také součástí ochrany druhu ve smyslu § 56 odst. 2 písm. a) zákona. Tento zákonný důvod pro povolení výjimky ze zákonných zákazů, resp. zájem na ochraně samotných potenciálně problematických jedinců či ostatních členů smečky, se uplatní, pokud jde o nezbytný monitoring a určení příčin a okolností chování, při němž může být nezbytný odchyt

jedince. Takový monitoring umožňuje následně stanovit adekvátní opatření a zacílit je skutečně jen na jedince spojené s problematickým chováním. Povolení výjimky je tak s ohledem na uvedené také v zájmu ochrany přírody ve smyslu § 56 odst. 1 zákona a zejména z uceleného celospolečenského pohledu je zajištění bezpečnosti a zdraví osob současně jednoznačně jiným převažujícím veřejným zájmem nad zájmem ochrany přírody ve smyslu tohoto ustanovení (a to i vzhledem ke skutečnosti, že přítomnost jedince s problematickým chováním, zejména pokud jde o chování v nejvyšších stupních závažnosti, není žádoucí ani z hlediska ochrany ostatních jedinců a druhu jako celku a intenzita zájmu ochrany daného jedince je tím tedy razantně snížena).

Připomínka č. 3

Připomínku od Hnutí DUHA Šelmy

Pohotovostní štáb by měl objektivně vyhodnocovat vzniklou situaci na základě veškerých dat z terénu. Vzhledem k tomu, že Hnutí DUHA Šelmy se dlouhodobě a systematicky věnuje monitoringu velkých šelem, ať v rámci vlastní výzkumné činnosti, nebo přímo pro AOPK ČR, měl být zástupce organizace, která má požádáno o informování o řízeních, týkající se výjimek z ochranných podmínek zvláště chráněného druhu vlka obecného ve Středočeském kraji (dle § 56 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, dále jen "zákon"), také stálým členem pohotovostního štábu, podobně jako zástupci ČMMJ, chovatelů, veterinární správy nebo Policie ČR (kteří takové právo garantované zákonem o ochraně přírody krajiny nemají). V opačném případě je toto opatření obecné povahy v rozporu s právem veřejnosti se prostřednictvím spolků, jejichž hlavní náplní je ochrana přírody a krajiny, účastnit se rozhodování orgánů ochrany přírody, garantované § 70 zákona a také Aarhuskou úmluvou.

Vypořádání:

Jak je již ve vypořádání připomínky č. 1 uvedeno, krajský úřad na pohotovostní štáb nepřenáší (a ani nemůže) žádné své správní kompetence, ale v rámci podmínek opatření obecné povahy zakotvuje jeho postavení při věcném vyhodnocení aplikace konkrétních zásahů v rámci postupu dle tohoto opatření obecné povahy a za jím stanovených podmínek. Na práci pohotovostních štábů se účastní osoby/subjekty, které koordinují postup dle Pohotovostního plánu a zároveň jsou věcně či místně příslušné k rozhodování dle jednotlivých zákonů. Zde spolky nemají, ani nemohou mít úlohu, pouze pokud si je konkrétní pohotovostní štáb v individuálních důvodných případech pozve ke konzultaci podle aktuální povahy věci.

Připomínka č. 4

Připomínka od Hlasu zvířat

Návrh OOP neobsahuje zákonné náležitosti stanovené v souladu s ustanovením § 56 odst. 7 ZOPK a ustanovením § 5b odst. 3 písm. a) ZOPK. Orgán ochrany přírody žádným způsobem nestanovil, v rozporu s ustanovením § 5b odst. 3 písm. a) množství živočichů, na které se má odchylný postup vztahovat a absenci této zákonné náležitosti

ani v odůvodnění Návrhu OOP neosvětluje. Dále návrh OOP neobsahuje zákonné náležitosti stanovené v souladu s ustanovením § 56 odst. 7 ZOPK a ustanovením § 5b odst. 3, písm. b), c), d) ZOPK.

Vypořádání:

Opatření obecné povahy (dále „OOP“) je navrženo tak, aby na základě odborných dat, doplněných o detailní poznatky a cíleně sbírané údaje pro každou individuálně řešenou situaci, umožnilo operativní řešení problematické situace co nejmírnějšími zásahy ovlivňujícími co nejmenší množství jedinců vlka obecného. Výrok je postaven tak, že je pro naplnění zákonné podmínky neexistence jiného uspokojivého řešení dle § 56 odst. 1 **nezbytné postupovat od nejmírnějších opatření až po případné odstranění jedince viz podmínka č. 2 „jsou uplatňována pouze opatření a postup stanovený Pohotovostním štábem (zápisem z jeho jednání), a to, s ohledem na podmínku neexistence jiného uspokojivého řešení ve smyslu § 56 odst. 1 zákona, vždy od mírnějších (posílení preventivních opatření dle čl. 5.3 Pohotovostního plánu, plašení aj. averzivní podmiňování dle čl. 5.4 Pohotovostního plánu) až po případné odstranění jedince z populace,“**. Z výroku i odůvodnění je tedy zřejmé, že se ve vztahu k náležitostem dle § 5b odst. 3 písm. a) zákona jedná o druh vlk obecný a že z hlediska množství bude postup dle opatření uplatněn na **konkrétní problematické jedince** (tedy skutečně jednoho jedince či maximálně jednotky jedinců, pokud by došlo k předání vzorců chování např. v rámci rodinné skupiny). Aktuálně se v ČR vyskytuje přibližně 150 jedinců vlka obecného, **dosud nebyl zaznamenán případ problematického chování, která by byl klasifikován od stupně II, nicméně ze zkušeností v zahraničí je zřejmé, že tyto situace mohou nepředvídatelně nastat a je nutné na ně operativně reagovat** (např. v sousedním Německu řešené výskyty jedinců přivyklých na poskytování potravy, jež následně vyhledávali kontakt s lidmi nebo handicapovaného jedince, který se pohyboval v zastavěném území aj.). **Z těchto důvodů byl MŽP přijat tzv. Pohotovostní plán a povolení výjimek formou opatření obecné povahy by za stanovených podmínek měla umožnit právě uvedenou operativní reakci, která bude zaměřena na konkrétní, jednotlivé jedince s problematickým chováním.**

Krajský úřad zastává názor, že specifikace prostředků, způsobu nebo metody povolené pro odchyt nebo zabíjení je **dostatečná**. V případě **odchyty** je v podmínce č. 7 specifikován konkrétní typ pasti a v podmínce č. 8 upřesněn čas, do kdy je nutné k zvířeti z pasti přijet. „ 7) *při odchyty (pro účely definované v podmínce č. 3 nebo 5) budou použity pouze metody s využitím živochytných odchyťových zařízení (živochytný sklopec nebo zařízení soft catch trap a Belisle foot snare použitelná pro odchyt vlka v souladu s vyjádřením Evropské komise (Ref. Ares (2018)1412230 - 14/03/2018) k Nařízení Rady (EHS) č. 3254/91), případně další metody pro bezpečný a šetrný odchyt živých jedinců adekvátně k dané situaci) při dodržení dalších povinností stanovených zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů*

a zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, 8) při použití odchyťových zařízení bude technicky zajištěno sledování jejich aktivace a osoby pověřené Pohotovostním štábem k realizaci odchyty budou v pohotovosti tak, aby zajistili dojezd k odchycenému jedinci v co nejkratším termínu s ohledem na zajištění welfare odchycených jedinců.“ V případě **usmrcení** je v OOP uvedeno, že k použití zbraně stanovuje potřebné limity a náležitosti zákon o myslivosti a související předpisy, ustanovení zákona jsou pro tento druh zvěře závazná, stejně tak jako je stanoveno, jakou zbraní lze tento lov podle zákona o myslivosti realizovat. Podmínkou realizace je vydání rozhodnutí dle § 39 a 41 zákona o myslivosti. Zároveň nesouhlasíme s tvrzením, že v případě nutnosti využít opatření vedoucí k usmrcení jedince zvířete, je toto „ponecháno na blíže neurčeném okruhu osob“. Myslivecký způsob usmrcení může aplikovat pouze ten, který naplňuje všechny podmínky stanovené zákonem o myslivosti (např. je držitelem zbrojního průkazu, má povolenku k lovu od mysliveckého sdružení, které je uživatelem dané honitby atd.). Předpokládaným způsobem použití střelné zbraně pro usmrcení jedince je střelba, tuto skutečnost, jako obecně známou, nepovažujeme za nezbytné uvádět. Obdobně je veterinárními předpisy vázán i ten, kdo je odborně způsobilou osobou k injekční aplikaci veterinárního preparátu. **Krajský úřad je proto přesvědčen, že detailnější specifikace metod, i s ohledem na délku platnosti OOP a jasné omezení možných realizátorů a použitých metod, není účelná ani smysluplná.** Viz podmínka č. 9: „*usmrcení jedince (při odstranění jedince z populace podle podmínky č. 5) lze provést pouze střelnou zbraní a v souladu s dalšími podmínkami zákona č. 449/2001 Sb. o myslivosti. Pokud jde o podmínky a způsoby lovu, je s ohledem na okolnosti, pokud to následné rozhodnutí dle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti umožní, možné provedení odlovu jedince také v noci, s pomocí noktovizoru i usmrcení v odchyťových zařízeních. Usmrcení jedince je možné rovněž **po odchyty injekčně** za použití veterinárních preparátů odborně způsobilou osobou.*“ Jak již bylo uvedeno výše, opatření obecné povahy je navrženo tak, umožnilo řešení problematkové situace co nejmírnějšími zásahy ovlivňujícími co nejmenší množství jedinců vlka obecného. Vzhledem k předpokládané různorodosti řešených situací nicméně není možné předem přesně definovat jaká opatření se mají pro jaké situace aplikovat, ani v jakém pořadí a kolikrát, nicméně rámeček těmto opatřením dává tabulka č. 1 Pohotovostního plánu a stanovená podmínka postupovat vždy od nejmírnějšího po závažnější opatření. To je jasně reflektováno ve výroku i odůvodnění OOP „až po **případné usmrcení**“ nebo „Uplatnění postupu podle tohoto opatření obecné povahy, zejména pokud jde o odstranění jedince z populace, se předpokládá jako výjimečné, pouze v nezbytných, **nejzávažnějších případech** (ve smyslu tabulky č. 1 Pohotovostního plánu) a nedojde tedy k významnému ovlivnění početnosti druhu ani narušení dalších charakteristik rozhodných pro hodnocení stavu druhu.“ Toto z věcného pohledu považujeme za dostatečné. **Základní rozsah** územní rozsah je dán místní příslušností orgánu ochrany

přírody a časové okolnosti dobou platnosti OOP. Jak bylo uvedeno problematické chování nelze z jeho podstaty predikovat, stanovit přesné místo, kde se projeví atp. a jak je mj. popsáno i v odůvodnění opatření, důvody a okolnosti vzniku takového chování mohou být různorodé (může se jednat o situace kdy je problematické chování, např. přibližování se k lidem spojeno se zraněním či jiným handicapem až po např. přímo bezprostřední agresivní chování vyvolané dřívějšími podněty aj.). Řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka se z principu bude odehrávat primárně v místech, kde k takovému problematickému chování dochází a nebude se tedy jednat např. o místa rozmnožování, odpočinku apod., pokud se tato nachází v přirozeném prostředí, mimo místo vzniku problematického chování – nelze však taková místa apriori vyloučit (např. pokud by jedinec s problematickým chováním jako místo k odpočinku vyhledával objekt v lidských sídlech). Aplikované metody (telemetrie, systematické plašení u stád hospodářských zvířat, případně jednorázový odchyt či odstřel jedince) nemají významný vliv na jiné předměty ochrany ZCHÚ (a podmínkami opatření je současně stanoveno případné dopady minimalizovat), tedy není smysluplné ani vyjmutí těchto lokalit z OOP. Způsob kontroly spočívá jednak v roli Pohotovostního štábu se zastoupením všech kompetentních státních orgánů, který ve svém písemném zápise definuje řadu detailů, které omezují realizaci opatření na konkrétní osoby, např. pro transport kadáveru, nebo konkrétní územní podmínky. Kontrola je také zajištěna přímou účastí orgánu ochrany přírody v Pohotovostním štábu. **Orgán ochrany přírody má přímou kontrolu nad vykonávanými opatřeními.** Zároveň jsou navíc v **podmínce č. 10 nastaveny mechanismy bezodkladného hlášení úspěšné realizace odchyty nebo usmrcení včetně dokumentace.** Viz podmínka č. 10 “ *provedení odchyty či usmrcení bude tím, kdo jej provedl, zdokumentováno (zaznamenání místa a času, fotodokumentace, případně zaznamenání tělesných údajů jedince) a telefonicky nebo jinou vhodnou formou bude provedení bezodkladně oznámeno předsedovi Pohotovostního štábu pořizovaná dokumentace bude následně předsedovi Pohotovostního štábu zaslána v co nejkratším termínu prostřednictvím elektronické pošty nebo datových schránek.*“

Připomínka č.5

Připomínka od Hlasu zvířat

Řízení o Návrhu OOP bylo zahájeno bez návrhu, a tedy v rozporu s ustanovením § 56 odst.1,4 ZOPK.

Vypořádání:

Opatření obecné povahy se vydává podle části šesté správního řádu, kde není žádná zmínka o nutnosti podat návrh na vydání opatření obecné povahy, tj. je možno jej vydat ex offio. Na žádost toho, kdo zamýšlí provést zásah, činnost, se vydává rozhodnutí o výjimce, automaticky se tím zahajuje správní řízení, což není postup, kterým se vydává opatření obecné povahy. Chybějící žádost o vydání výjimky formou

opatření obecné povahy tak neznamená, že je uvedené opatření v rozporu s § 56 zákona.

Tímto krajský úřad vypořádal všechny zaslané připomínky.

Platnost a účinnost

Toto opatření obecné povahy nabývá účinnosti, v souladu s ustanovením § 173 odst. 1 správního řádu, patnáctým dnem po dni vyvěšení veřejné vyhlášky, kterým bylo oznámeno a pozbývá platnosti dnem 31. 12. 2033.

Poučení

Do opatření obecné povahy a jeho odůvodnění může podle § 173 odst. 1 správního řádu každý nahlédnout u správního orgánu, který opatření obecné povahy vydal.

Proti opatření obecné povahy nelze podle § 173 odst. 2 správního řádu podat opravný prostředek.

V Praze dne 9. 4. 2024

.....

Mgr. Pavel Vaňhát
vedoucí oddělení ochrany přírody a krajiny

Na vědomí:

Ministerstvo životního prostředí, Sekce ochrany přírody a krajiny, Vršovická 1442/65, Praha 10, 100 10 (DS)

Ministerstvo zemědělství, Sekce lesního hospodářství, Těšnov 65/17; Praha 1, Nové Město; 110 00 (DS)

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11 – Chodov (DS)